

Afstudeerscriptie

Ons Meesterwerk: Onze Musical!

Naam student: Ayelt Johan van Zuiden

Studentnummer: 70905

School: Stenden University, Leeuwarden

Opleiding: Opleiding tot Leraar Basisonderwijs

Scriptiebegeleider: Sjoerd van der Veen

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie: “Ons Meesterwerk: Onze Musical!” Hierin kunt u lezen over het schrijven van een musical, het inoefenen van een musical en het uitvoeren van een musical. Hierbij krijgt u wetenschap vanuit de literatuur, mijn eigen praktijkonderzoek, praktijkwerkzaamheden, eigen ervaringen, conclusies en aanbevelingen gepresenteerd.

Omdat ik al jarenlang muziek maak op veel verschillende manieren en in verschillende samenstellingen heb ik ervaring opgedaan in het maken van optredens. Ook op scholen worden optredens gehouden, bijvoorbeeld bij een kerstfeest.

Toch blijft dat ene optreden heel bijzonder. En hier heb ik het natuurlijk over de eind- of schoolmusical. Leerlingen van de oudste groepen bereiden een musical voor en presenteren die aan de ouders. Vaak wordt er door leerkrachten een greep gedaan in de oude doos. Een musical die bekend is bij het schoolteam wordt uitgezocht. Als het lastig zoeken is, worden andere scholen gebeld met de vraag of zij niet nog een musical hebben liggen. Heeft de school geen oude musical meer in het bezit, dan wordt er een nieuwe musical besteld. Dit gaat vaak via bedrijven die hierin gespecialiseerd zijn.

De musical komt binnen, de rollen worden verdeeld... en spelen maar!

Persoonlijk had ik het idee dat dit anders kon. Waarom zou je niet een musical kunnen maken met de kinderen? Waarom worden kinderen weinig betrokken bij het produceren van de musical? Waarom zouden de leerkrachten of andere ouders ingeschakeld moeten worden om alles te verzinnen?

Ik ben van mening dat de kinderen zelf prima in staat zijn om erg goede toevoegingen te maken aan een musical. Ik ben er van overtuigd geraakt dat het meer dan de moeite waard is om extra tijd te steken in de musical, en die tijd te benutten om de creativiteit van de kinderen te laten spreken!

Wat klinkt er mooier dan de woorden die ik hoorde: “Wij hebben zelf een musical gemaakt, en hij was super!” De kinderen die mij geholpen hebben bij dit project hebben bewezen dat kinderen enorm trots kunnen raken op eigen werk. Geef kinderen dan ook de kans om trots te zijn op eigen werk.

Inhoudsopgave

1.1. Inleiding.....	4
2. Literatuuronderzoek.....	5
2.1. Muziek in het basisonderwijs.....	5
2.2. Het zingen.....	7
2.3. Het dansen.....	8
2.4. Lieder instuderen.....	10
3.1. Meervoudige Intelligenties.....	13
3.2. Wat is betrokkenheid.....	16
3.3. Luc Stevens.....	17
4. Onderzoeksresultaten.....	20
4.1. Resultaten Kerstmusical.....	21
4.2. Resultaten Schoolmusical.....	26
4.3. Verwerking resultaten.....	33
5. Conclusies.....	36
5.1 Aanbevelingen.....	38

Muziek in het basisonderwijs

Muziek is vaak een ondergeschoven kindje in het basisonderwijs. Iedereen weet dat taal en rekenen belangrijke vakken zijn in het basisonderwijs. Hierdoor komen scholen tijd tekort voor enkele creatieve vakken. Toch zijn deze vakken net zo belangrijk als rekenen en taal. Het is namelijk zo dat je met de creatieve vakken ook vaardigheden ontwikkelt. Hier wordt door leerkrachten vaak overheen gekeken. Vaak is het zelfs een combinatie van ontwikkelingsaspecten die bij het kind gestimuleerd worden tijdens bijvoorbeeld een muziekles.

Waardering

Een van de grote factoren om de betrokkenheid van kinderen te behouden is waardering voor het vak. Als een kind een vak waardeert zal het sneller zijn/haar best doen om goede prestaties te behalen. Een kind leert een vak waarderen als het een gevoel van competentie heeft verworven. Een kind moet vertrouwd raken in de leerstof om het vak te kunnen waarderen. Muziek is een vak waarbij de kinderen zelf heel veel mogen doen. Zij het zingen, dansen of instrumentaal spelen. Hierdoor wordt het vak muziek door veel kinderen erg leuk gevonden. Toch wordt het vak niet altijd even goed gewaardeerd. Dit kun je voorkomen door het vak simpelweg vaker of langer op het lesrooster te zetten. Als het kind meer vakken waardeert zal het over het algemeen tot betere schoolprestaties komen.

Cognitie

Met het vak muziek stimuleer je ook de cognitie van de kinderen. Kinderen moeten namelijk tijdens het zingen de tekst en de melodie combineren. Dit kan voor kinderen een heel complexe vaardigheid zijn. Als er liederen zijn waarbij ook nog gedanst zal moeten worden komt er nog een vaardigheid bij. De volgorde van de danspassen moet onthouden worden. Zo zullen kinderen op meerdere manieren actief moeten zijn, en deze vaardigheden moeten combineren om tot een goede uitvoering te komen.

Sociaal-emotioneel

Door middel van muziek kan een kind zich sociaal-emotioneel ook ontwikkelen tijdens de lessen. Aan muziek kun je emoties verbinden. Muziek maakt je blij, verdrietig, muziek kan je zelfs verwonderen. Daarnaast kun je muziek opvatten als teamspel. Het is een coöperatieve vorm van leren. Je moet namelijk naar je klasgenoten luisteren om te horen of je wel samen begint, tegelijk eindigt of dat je midden in het lied bij hetzelfde woordje bent dan degene die naast je staat. Ook moet je luisteren of je dezelfde toon hebt. Dit betekent dat je soms ook moet wachten op elkaar.

Als je een canon gaat instuderen dan zullen de kinderen ook goed samen moeten werken. Een gedeelte van de groep begint en het andere gedeelte van de klas valt pas later in. Toch zal ieder kind zijn eigen melodie goed moeten zingen. Als dat iedereen lukt, heb je als team een prachtig stukje muziek neergezet! Dit kan zelfs leiden tot gejuich in de klas, of een applaus.

Motoriek

Muziek maakt zich ook sterk voor de motorische ontwikkeling van de kinderen. Zowel de fijne motoriek als de grove motoriek kunnen worden ontwikkeld tijdens de muzieklessen. De fijne motoriek kan worden geoefend door middel van het spelen op instrumenten. Neem

bijvoorbeeld een piano of keyboard. De kinderen moeten dan onafhankelijk met hun vingers de juiste toetsen proberen in te drukken. Bij een blokfluit moet je de juiste vingers op de juiste gaten houden. Bij een gitaar zul je de vingers bij de juiste fret aan moeten duwen. De grove motoriek wordt enorm ontwikkeld door voornamelijk het dansen. Bij het dansen is het geweldig als alle ledematen mee moeten doen. Alle benen en armen zijn actief om in beweging te zijn en aspecten zoals coördinatie te ontwikkelen. De kinderen leren op deze manier hun lichaam verkennen en de bewegingen die ze maken te controleren.

Taal

Door het veel zingen van liedjes krijgen de kinderen veel verschillende teksten te verwerken. Hier komen in elk lied natuurlijk andere woorden voor. Er staan enorm veel woorden in de tal van verschillende liedjes die de kinderen nog niet kennen. Vooral in de kleuterperiode voegt muziek veel toe aan de taalontwikkeling van het kind. Alle onbekende woorden zullen worden besproken door de leerkracht zodat het vocabulair (woordenschat) van het kind enorm zal uitbreiden. Naast het verwerven van nieuwe woorden zal zingen ook invloed hebben op de uitspraak van kinderen. Als een leerkracht goed let op de articulatie van kinderen, kunnen de kinderen lastig uit te spreken woorden vaker oefenen. Voor liedjes uit een andere taal geldt natuurlijk dat de kinderen dus ook in aanraking komen met deze taal, en zich hier ook in ontwikkelen.

Verkenning van de wereld

Als er teksten worden gezongen komt hier ook informatie naar boven. Er staat soms informatie over een land, een dier of een andere vorm van natuur. Kinderen leren hier informatie op te nemen tijdens een lied. Kinderen die muzikaal-ritmisch intelligent zijn, verwijzend naar de Meervoudige Intelligenties, zullen de informatie sneller tot zich nemen dan de informatie die in boeken staat. Over praktisch alle onderwerpen is wel eens een liedje geschreven, dus kunnen kinderen over bijna alle onderwerpen wel iets leren tijdens het zingen van liederen.

Het zingen

Adem

Bij een musical wordt veel gezongen. Hierbij wordt een van de belangrijkste instrumenten door de kinderen bespeeld. Dit instrument noemen wij 'de stem'. Je kunt je stem gebruiken door middel van adem.

Ademtechniek

Er zijn verschillende manieren van ademen. De borstademhaling vindt zich vooral plaats in de bovenste helft van de longen. Als je buiten adem bent en snel in en uit ademt maak je vaak automatisch gebruik van de borstademhaling. Voor het zingen is dit niet ideaal. Bij het zingen is het nuttig om de buikademhaling te gebruiken. Bij deze vorm van ademen is de onderste helft van de longen geactiveerd. Hiermee kun je de adem langer vasthouden en beter controleren. Daarnaast wordt het strottenhoofd beknelde bij gebruik van de borstademhaling. Dit komt omdat je de spieren rond je nek en hals zich aanspannen. Bij de buikademhaling kun je ook beter gebruik maken van de ademsteun. Ademsteun wil zeggen dat je het middenrif goed beheerst. Als je bijvoorbeeld lacht voel je in het middenrif dat de buikwand en het middenrif kort aangespannen worden. Het middenrif zet dan een klein beetje uit. Als je deze techniek goed beheerst kun je langer doorzingen en hoef je minder snel om adem te happen.

Behulp van ademsteun

Kinderen zullen bewust gemaakt moeten worden op het feit dat ze de ademsteun leren gebruiken. Door op de juiste manier te ademen en de ademsteun te gebruiken leren de kinderen om in een goede houding en op een ontspannen wijze te zingen. Dit komt de stem ten goede. Ook zal het kind zich bewust moeten worden dat ze veel langer door kunnen zingen dan zijzelf vermoeden. Een kind heeft sneller het idee dat zijn longen leeg zijn. Hierdoor zal het kind eerder geneigd zijn om in te ademen. Daarom is het belangrijk om als leerkracht de kinderen op de juiste plaats adem te laten halen. Niet ergens midden in een regel, maar mooi als de zin afgelopen is.

De stem

Om de stem te kunnen gebruiken zal het kind de stembanden moeten activeren. Als er lucht door de stemspleet van de stembanden glijdt ontstaat er een trilling in de stembanden. Dit veroorzaakt geluid. Er zijn verschillende soorten geluiden te maken door de stembanden, denk aan spreken, zingen of fluisteren. Rinze van der Lei geeft in Muziek Meester! aan dat de functie van de stembanden erg lijkt op de opening van de ballon. Als je lucht laat ontsnappen door de opening ontstaat er een piepend geluid. Hoe meer je aan de opening trekt, des te hoger wordt het geluid. Zo werkt het bij de stembanden ook. Hoe meer er aan de stembanden 'getrokken' wordt, des te hoger wordt het geluid. Als de spanning op de stembanden wordt losgelaten gaat de toon omlaag.

De kinderstem

De kinderstem is nog heel erg flexibel. Kinderen kunnen heel hoog zingen, maar kunnen ook lagere tonen wel halen. Ze hebben een enorm groot bereik. Kinderen moeten zich hiervan bewust worden. Als leerkracht heb je de taak om uit te proberen met de kinderen hoe hoog

of hoe laag ze kunnen zingen. Hier kun je ook kleine oefeningen aan verbinden, bijvoorbeeld glissando's (glijden van een lage naar een hoge toon of andersom).

Tijdens het zingen zijn nog een aantal factoren belangrijk om een lied goed te kunnen zingen. Al eerder werd verteld dat geluid ontstaat door trillingen. Bij de stem trillen de stembanden waardoor er geluid ontstaat.

Klankvorming

De klank kan versterkt worden doordat de klank in het instrument weerkaatst. In een gitaar en een piano zitten klankkasten. Deze klankkasten vervormen de trillingen naar mooie klanken. Dit heet resonantie. Maar ook de stem kan gebruik maken van dit soort 'klankkasten'. Dit zijn holtes in het hoofd waar de trillingen van de stembanden weerkaatst zodat er een mooiere vorm ontstaat. Muziek Meester! heeft het over de volgende holtes; neusholte, neus-keelholte, keelholte, mondholte, het strottenhoofd, de luchtpijp en de borstkas. Deze holtes zijn verschillend bij mensen, waardoor er mede een andere klank ontstaat bij het spreken en zingen.

Articulatie

Naast het feit dat de stem mooi moet klinken is het ook van belang dat het publiek de tekst goed kan verstaan. Het publiek moet weten waar over gezongen wordt. Het duidelijk uitspreken van de tekst noemen we articulatie. Kinderen zingen vaak onbewust de tekst, omdat ze zelf goed weten wat ze moeten zingen. Voor het publiek is het niet vanzelfsprekend wat het kind zingt, en daardoor kan het lastig verstaanbaar worden. Het is belangrijk dat je de kinderen bewust maakt van het belang dat de tekst goed verstaanbaar is. Bij een warming up voordat een lied echt ingestudeerd wordt kun je de articulatiespieren activeren door oefeningen te doen waarbij ze klanken heel duidelijk moeten laten horen. Op deze manier van activeren zullen de kinderen tijdens het oefenen automatisch iets beter articuleren.

Het dansen

Dansen wordt over het algemeen niet veel gedaan in de basisschool. Toch is dansen een essentieel onderdeel voor een musical. De kinderen hoeven niet alleen te stil te staan en te zingen, maar kunnen op deze manier ook goed hun energie kwijt. Toch halen kinderen de eerste keer vaak niet het hoogst haalbare niveau wat ze in zich hebben, als het gaat om dansen. Dansen is niet 'normaal' in de basisschool en daar worden de meeste kinderen onzeker van. Als kinderen het vertrouwen hebben om te dansen dan gaan ze het pas leuk vinden. Hoe enthousiaster ze worden des te mooier zal de uitvoering zijn.

Kinderen willen van nature graag bewegen. Muziek en beweging horen bij elkaar. Een jong kind dat muziek hoort gaat er automatisch bij bewegen of dansen.

Motorische ontwikkeling

Voor kinderen is het van groot belang dat ze dansen. Hiermee ontwikkelen ze namelijk ook hun motoriek. De coördinatie van de handen en voeten zijn van wezenlijk belang bij het dansen. Je kunt al heel snel zien op welke scholen er veel wordt gedaan aan beweging. De kinderen zijn het gewend om te dansen en hebben hier hun zelfvertrouwen in gewonnen. Hier merk je ook dat de coördinatie van de ledematen een stuk beter is.

Vroeger speelden de kinderen veel meer buiten dan tegenwoordig. Dit mede door de intrede van de computer. Een kind beweegt uit zichzelf al minder, dus zal het op scholen meer gestimuleerd moeten worden!

De rol van de leerkracht

In bovenbouwgroepen zal het dansen voor een groot gedeelte uit 'motiveren' bestaan. Je kunt de kinderen complimentjes geven. Dit moeten ze dan wel verdienen. Het kind zal anders snel geneigd zijn om het dansen op halve kracht te doen, wat de uitvoering niet ten goede zal komen. Het is wel van belang dat een leerkracht op de kwaliteit van de uitvoering let. Je moet als leerkracht de danspassen wel voor kunnen doen. De Meester of juf zal ook de schroom van zich af moeten gooien. Kinderen laten niet alles zien wat ze in huis hebben als de leerkracht dat ook niet doet! Als de kinderen zelf dansen is het beter om niet mee te dansen. Als leerkracht kun je namelijk alleen goed kijken als je de bewust gaat kijken. Als de leerkracht zelf mee danst zal het hem niet opvallen wie de pasjes echt goed doen en wie hij bij moet sturen. Het is wel enorm belangrijk dat het kind de tijd krijgt om zijn danspasjes onder de knie te krijgen. Sommige leerlingen hebben moeite om de volgorde van de pasjes te onthouden of de juiste uitvoering te realiseren. Een leerkracht speelt een erg belangrijke rol tijdens het instuderen van de liederen en danspassen.

Bij het instuderen van de dans is het belangrijk dat er duidelijke instructies worden gegeven. Zoals al eerder vermeld speelt het zelfvertrouwen een behoorlijke rol bij de kinderen. Het hoogste rendement van het oefenen haal je als de regels voor de kinderen heel duidelijk zijn. In Muziek Meester! worden de volgende regels aangakaart:

- Als je dit hoort, dan doe je dat...
- Gebruik de hele ruimte.
- Beweeg alleen op je plaats.
- Gebruik je lichaam en niet je mond.
- Raak niemand aan tijdens de muziek.

Deze regels bieden structuur in de instructie en de inoefening van een dans. Door deze regels zijn de kinderen minder gefocust op andere kinderen, maar bezig met hun eigen dans.

Liederen instuderen

Er zijn vele manieren om een lied in te studeren met kinderen. Een musical moet goed ingestudeerd worden. Om de liederen goed in te studeren zal er voor een goede didactische vorm gekozen moeten worden. Veel scholen nemen geen ruime tijd voor het instuderen, maar beginnen op het laatste moment. Over het algemeen is de uitvoering altijd prima. Vaak zie je kinderen toch even twijfelen op het podium, omdat de musical niet helemaal geautomatiseerd is. Dit kan een teken zijn dat het kind zich niet veilig of zeker voelt op het podium, maar het kan ook een teken zijn dat musical in een te korte tijd is ingestudeerd. Om de liederen en teksten echt goed in te studeren zul je als leerkracht tijdens de oefensessies een structurele manier moeten hebben van werken. Er moet een zowel snelle als efficiënte manier worden gevonden zodat de kinderen alles in hun hoofd kunnen verwerken en structureren. Het is dan ook goed om structuur in de aanleermethode te bieden. Er komt tijdens het voorbereiden en oefenen van een musical zoveel op het kind af dat het kind niet alles in een week kan onthouden.

Manieren van instuderen

Door de eeuwen heen zijn er een aantal verschillende methodes ontwikkeld die bedoeld zijn om kinderen zo snel mogelijk een lied aan te leren. Elke methode heeft zijn voordelen en nadelen. Een methode die voor een collega goed kan voldoen, hoeft voor jezelf nog niet goed te werken. Voordat je een musical instudeert kun je als leerkracht tijdens de muzieklessen een aantal verschillende methoden uitproberen om zo te ervaren welke methode voor jou als leerkracht en voor de groep prettig werkt. Als meerdere methodes goed schijnen te werken is het handig om een aantal verschillende methodes toe te passen. Dit zorgt voor variatie tijdens de lessen. Probeer de didactiek altijd goed af te stemmen op de groep.

Vaste structuur

Zoals ik al eerder aangaf hebben kinderen behoefte aan structuur. Muziek Meester biedt een vaste structuur aan om liederen goed in te studeren. Het gaat hierbij om drie fasen: de introductiefase, de aanleerfase en de afsluitfase.

De introductiefase

Het lied moet worden aangeboden aan de kinderen. Het liefst zal de leerkracht het lied zelf voor moeten zingen. Je kunt er voor kiezen om spontaan een lied te gaan zingen. De kans dat er onrust in de klas mee gecreëerd wordt is daarmee wel groot. In de bovenbouw weten de kinderen vaak op welk tijdstip van de week ze muziek krijgen. Het staat min of meer vast op hun rooster. Als de klas weet dat er een muzikles komt, kun je ze ook enkele bekende liedjes laten zingen. Ook kun je enkele oefeningen doen voor de stemvorming zoals glissando's. Ook enkele muzikale motieven uit het nieuwe lied aanbieden, wat iets meer op het nieuwe lied is toegespitst.

De aanleerfase

De kinderen zullen het nieuwe lied in deze fase moeten leren. Muziek Meester geeft aan dat het lied het liefst in tien minuten moet worden aangeleerd. Volgens de auteurs bestaat er anders de kans dat de concentratie verslapt voordat de kinderen het lied goed kennen. Foutjes die er dan ingeslopen zijn kunnen er moeilijk worden uitgehaald. Om de kinderen zo

betrokken mogelijk te houden zul je ze tijdens de aanleerfase veel luistervragen moeten stellen. Dit kan zijn over de tekst, want helpt de tekst sneller te memoriseren. Ook kun je vragen stellen over de melodielijn van een lied, of ritmes in een lied. Hierdoor gaan de kinderen gedetailleerder luisteren, wat het aanleren zal vergemakkelijken. Probeer vooral vragen te stellen over de opvallende kenmerken en karaktereigenschappen van een lied. Probeer niet alle vragen in één keer te stellen. Laat ze bijvoorbeeld een keer kritisch luisteren naar de tekst, laat ze een keer kritisch luisteren naar de melodie en de laatste keer naar de ritmische moeilijkheden. Op die manier heb je vaker een reden om het lied voor te zingen.

De afsluitfase

Je kunt een muzikles op verschillende manieren afsluiten. Zo kun je er voor kiezen om na de tijd vragen te stellen over het niveau van het zingen. Misschien kunnen er ook wel vragen worden gesteld over de tekst van het lied. Je kunt het niveau van het zingen altijd controleren door bijvoorbeeld een opname te maken.

Als een klas een lied goed kent zou je het ook uit kunnen breiden met een dans of instrumentale begeleiding. Let wel dat een klas het lied goed moet kunnen zingen voordat je het begint uit te breiden. Het is namelijk lastig voor kinderen om te dansen en te zingen. Als dit de kinderen niet goed lukt heb je kans op negatieve ervaringen.

Voorzingen en nazingen

De meest bekende vorm is misschien wel de voor- en nazing methode. Deze methode wordt erg vaak gebruikt door leerkrachten. De leerkracht zingt het lied een of twee keer voor, waarna de leerkracht zin voor zin laat herhalen. De kinderen nemen op deze manier de tekst en melodie vrij snel over. Als liedjes snel moeten worden ingestudeerd is dit een goede didactiek. Een groot nadeel is dat de liedjes op deze manier niet op een attractieve manier worden aangeboden aan de kinderen. Op deze manier zullen de kinderen na drie of vier keer de betrokkenheid en aandacht verliezen. Deze methode is voor de onderbouw nog geschikt, maar zal door de hogere groepen minder gewaardeerd worden. Muziek Meester geeft aan dat deze manier ook als nadeel heeft dat het lied in meerdere delen wordt aangeboden. Zo schrijven de auteurs in Muziek Meester: "Een lied is geen puzzel die langzamerhand in elkaar wordt gezet, maar een muzikaal geheel dat ook als geheel moet klinken."

Weggeeftechniek

De weggeeftechniek wordt vaak aangegeven als een van de betere methodes om een lied aan te leren. De leerkracht zingt het lied een of twee keer voor, waarna er gevraagd wordt aan de kinderen om een of twee regels mee te zingen. Als de kinderen deze regels beheersen krijgen ze nieuwe regels die ze mee mogen zingen. De regels worden dus langzamerhand 'weg gegeven'. Deze methode is ongeveer even snel als het voorzingen en nazingen. Het voordeel ten opzichte van het voor- en nazingen is dat de kinderen een beloning krijgen in de vorm van een nieuwe regel. Zo behoud je de aandacht van de kinderen. Ze krijgen op deze manier meer het gevoel van competentie zodat ze gemotiveerd blijven. Ook wordt het lied steeds als geheel aangeboden. Als kinderen regels kennen kun je ze ook wegvegen van het bord. Op deze manier helpt het de kinderen sneller om ook de tekst uit het hoofd te kennen.

Het rollenspel

Het rollenspel is een methode die goed werkt bij groepen in de onderbouw. De leerkracht leest een verhaaltje voor of vertelt een verzonnen verhaal waaraan een lied gekoppeld wordt. Dit lied zal dan aangeboden worden in de vorm van een dialoog. Het lied wordt ook bij deze vorm een of twee keer voorgezongen. Er worden luistervragen gesteld in het verhaal, over het lied, zodat de kinderen gerichter gaan luisteren. De leerkracht vertelt daarna het verhaal gedeeltelijk in het lied. Het andere deel van het verhaal wordt verteld door de kinderen door middel van het zingen. Het komt er op neer dat de kinderen hier het antwoord geven op de eerder gestelde luistervragen. Nadat de kinderen het deel wat ze moesten zingen beheersen worden 'de rollen' omgedraaid. In principe heeft dit ook veel weg van de weggeeftechniek, maar wordt het meer ingebed door een verhaal. Ook bij bovenbouw groepen werkt deze vorm, maar vooral bij het jonge kind is deze vorm geliefd. Ze nemen namelijk deel aan het verhaal, waardoor de kinderen zich inleven en daardoor wordt de betrokkenheid bij de kinderen vergroot.

De 'doe-maar-mee' methode

Deze methode is de methode die de laatste jaren helaas in opmars is. Door de uitvinding van de cd-speler en cd is het voor leerkrachten mogelijk om zich te verschuilen tijdens de muzieklessen. De leerkracht vraagt de kinderen om een keer luisteren naar de cd. De leerkracht zet daarna de cd nog een aantal keren aan en vertelt de kinderen om maar lekker mee te gaan doen. Bij deze methode verliezen de kinderen hun betrokkenheid enorm snel. Je ziet vaak dat een aantal kinderen die intrinsiek gemotiveerd zijn proberen mee te zingen. De overige leerlingen worden niet gestimuleerd op deze wijze en de extrinsieke motivatie is niet aanwezig. De kwaliteit van de muziekles is over het algemeen erg laag. Deze methode wordt dan ook ten zeerste afgeraden.

Zingen met cd

Natuurlijk is het voor kinderen leuk om met een cd mee te zingen. Het is voor kinderen natuurlijk geweldig om met een orkest of band mee te zingen. Het heeft een positieve bijdrage aan de beleving van de kinderen tijdens het zingen. Toch is het zingen met cd niet makkelijker dan het zingen zonder begeleiding. Het is namelijk wel zo dat een cd geen rekening houdt met de klas. Als de kinderen verkeerd timen, verkeerd inzetten of op een verkeerd tempo wordt gezongen is dat bijna niet te corrigeren. Zorg er voor dat je de klas het lied aanleert zonder begeleiding. Dit noemen we 'a capella'. Als de kinderen het lied goed kunnen zingen kun je ze de begeleiding van de cd laten horen. Hier kun je luistervragen bij stellen. Als leerkracht moet je goed voorbereiden en zul je de begeleiding moeten kennen. Het is de bedoeling dat je als leerkracht het lied met de cd mee kunt zingen. Je zult moeten weten hoe lang het voorspel duurt, de tussenspelen duren, wat het tempo is en welke instrumenten op welke plaatsen spelen. Kortom: je moet weten hoe het lied opgebouwd is. Daarna komt het aan op jouw leidinggevende capaciteiten. Je zult de kinderen goed moeten kunnen activeren op de momenten dat ze moeten inzetten.

Meervoudige intelligenties

Elk kind heeft zijn eigen sterke en positieve punten. Elk kind blinkt wel in een bepaald vakgebied uit. De een werkt beter met zijn handen, de ander is goed in het oplossen van sommen en een derde beheerst talen gemakkelijk. De Amerikaanse psycholoog Howard Gardner heeft hier een theorie over ontwikkeld. De theorie van meervoudige intelligenties. Gardner heeft acht verschillende soorten intelligenties gescheiden. Kinderen kunnen in meerdere intelligenties sterk zijn. Het is dus niet de bedoeling dat je een kind in één van de acht intelligenties onderbrengt! Hieronder worden de verschillende intelligenties kort uitgelicht.

Verbaal-Linguïstische Intelligentie

Een kind dat verbaal-linguïstisch intelligent heeft veel affiniteit met taal. Het kind is 'taal-knap'. Deze kinderen vertellen graag of mogen graag naar verhalen van andere kinderen luisteren. Ze willen graag voorgelezen krijgen, of zelf lezen. Deze kinderen vinden schrijven vaak leuk en zijn sterk in spelling. Als je met deze kinderen een soort spelvorm wilt doen houdt het kind van taalspelletjes, woordgrapjes of het schrijven van gedichten. Als we deze intelligentie zouden toepassen in de voorbereiding van de musical zullen deze kinderen teksten kunnen schrijven of songteksten. Ze kunnen goed een tekst of verhaallijn duidelijk maken met woorden.

Logisch-Mathematische Intelligentie

Deze intelligentie is gericht op alle vormen van het rekenen in het onderwijs. De kinderen die logisch-mathematisch ingesteld zijn willen graag rekenen, waarbij ze de sommen het liefst op verschillende manieren benaderen en oplossen. Ze houden van meten, en zien graag verbanden. Ze zetten alles graag in schema's zodat het geordend is, wat duidelijker en meer gestructureerd is. Ze zouden in een musical kunnen uitrekenen hoe groot het podium moet zijn, en kunnen podiumdelen op maat maken.

Visueel-Ruimtelijke Intelligentie

Deze kinderen kijken vaak goed en hebben een behoorlijk ruimtelijk inzicht. Ze willen graag tekenen, vooral als ze iets willen duidelijk maken of iets willen uitleggen. Een kind dat visueel-ruimtelijk sterk is ziet ook vaak details die anderen niet op zouden vallen. Deze kinderen kunnen een rijke fantasie hebben. Ze zien vaak de situatie voor zich als ze iets lezen. Ze kunnen alles goed inbeelden. Als deze kinderen verhuizen kennen ze de nieuwe buurt al vrij snel, ook met bijvoorbeeld 'sluiproutes'. Daarnaast hebben ze oog voor de indeling van hun eigen kamer of het lokaal. Deze kinderen zullen een goede aanvulling hebben op de indeling van het podium. Waar staan de zangers, waar staat het koor, waar staan de podiumdelen? Ze weten vaak kleinere ruimtes optimaal te benutten.

Muzikaal-Ritmische Intelligentie

Deze kinderen kun je simpelweg herkennen aan het feit dat ze graag zingen, neuriën of fluiten. Tijdens het leren werkt achtergrond muziek vaak ontspannend. Als ze muziek luisteren herkennen ze vaak componisten, zangers, instrumenten en natuurlijk de liedjes zelf. Deze kinderen bespelen vaak een instrument en kunnen hier gemakkelijk mee aan de

slag. Ze zingen snel een melodie na, nemen tonen veilloos over. Ze leren makkelijk als ze rijtjes woorden in een bepaald ritme onthouden. Ze vertellen vaak op een boeiende manier en kunnen duidelijk reageren op de intonatie als iemand anders spreekt.

De kinderen die muzikaal-ritmisch intelligent zijn vinden het voorbereiden en instuderen van een musical enorm leuk. Ze kunnen ingezet worden om een liedjes, songteksten of raps te schrijven. Ze kunnen liederen instrumentaal begeleiden, wat een zeer toegevoegde waarde zal zijn in de uitvoering van een musical. Ook kunnen ze liedjes uitzoeken die bruikbaar zijn als aanvulling. Ze kunnen liedjes met de juiste sfeer in een scène uitzoeken.

Lichamelijk-Kinesthetische Intelligentie

Een kind dat lichamelijk-kinesthetisch intelligent is houdt van beweging. Het kind werkt graag met de handen, of speelt graag buiten. Deze leerlingen hebben ook behoefte aan beweging. Ze maken vaak onbewust kleine bewegingen, ze kunnen moeilijk stil zitten. Ze wippen bijvoorbeeld graag met de stoel of kijken veel om zich heen. Ze houden van toneelspel, omdat ze hier ook niet stil hoeven te zitten. Kinderen die lichamelijk-kinesthetisch intelligent zijn kunnen ook heel goed omgaan met gezichtsuitdrukkingen. Deze kinderen zullen het ongetwijfeld leuk vinden om een musical in te studeren en voor te bereiden. Ze kunnen zich inspannen om podiumdelen te maken. Ook kunnen ze een dans ontwikkelen bij een lied in de musical.

Naturalistische Intelligentie

De kinderen die zich aangetrokken voelen tot de natuur zijn naturalistisch intelligent. Deze kinderen willen graag van alles laten zien op school wat uit de natuur komt. Ze nemen bijvoorbeeld stenen, schelpen of bijvoorbeeld paardenkiezen mee die ze gevonden hebben. Ze weten heel veel namen van planten, bloemen, dieren of natuurgebieden. Ze observeren vaak erg goed, ze maken goed gebruik van de zintuigen. Daardoor ziet iemand die naturalistisch intelligent is juiste kleine verschillen of juist overeenkomsten. Je herkent een kind ook vaak aan zijn omgang met dieren. Ze vinden het leuk de dieren iets te leren en geven de dieren vaak aandacht.

Tijdens de voorbereiding van de musical kunnen deze kinderen heel goed ingezet worden bij het ontwikkelen van decor. Ze hebben oog voor detail. Ook kunnen deze kinderen bij liedjes over dieren een goede tekst schrijven, omdat ze veel van het dier kunnen weten.

Interpersoonlijk competent

Deze kinderen houden er van om vooral coöperatief te leren. Veel met andere mensen aan de slag. Ze stappen vaak makkelijk op andere kinderen af en maken makkelijk contact. Deze kinderen nemen ook vaak onbewust de leiding in een groepje als er coöperatief geleerd moet worden, of een spelletje gespeeld wordt. Vaak willen deze kinderen ruzies oplossen door met degene waarmee ze ruzie hebben te praten. Ze vinden het dan ook belangrijk hoe een ander zich voelt en wil daar op inspelen.

Tijdens de voorbereiding van de musical zijn de kinderen die interpersoonlijk competent zijn goed in te zetten bij groepswork. Ze zorgen voor harmonie in een groepje, ze kunnen vaak leiding geven aan een groepje en kan ervoor zorgen dat het hele groepje tevreden zal zijn met het resultaat van de opdracht.

Intrapersoonlijk competent

Dit is de tegenpool van de interpersoonlijke competentie. De kinderen die Intrapersoonlijk competent zijn, zijn vaak introvert. Ze kunnen zich heel goed concentreren bij opdrachten waar ze alleen aan de slag kunnen, en doen dit graag. Ze zijn vaak duidelijk in wat ze wel en niet willen, of waar ze behoefte aan hebben. Vaak denken deze kinderen eerst goed na voordat ze een vraag beantwoorden. Dit kan ook komen door het feit dat intrapersoonlijke kinderen op kunnen gaan in hun eigen wereld, dromen of fantasie.

Als er kleine opdrachten zijn in de voorbereiding van de musical, waaraan maar een leerling hoeft te werken, kunnen deze opdrachten overgelaten worden aan de intrapersoonlijke kinderen.

Werkwijze in de voorbereiding van de musical

Omdat mijn musical niet helemaal 'afgeschreven' is mogen de kinderen van alles toevoegen aan de musical. Zo mogen ze bijvoorbeeld liedjes die ze leuk vinden in de musical verwerken. Als het nodig is mogen ze ook andere teksten schrijven op de liedjes. Maar misschien is het ook wel leuk om een dansje te ontwikkelen, want bij een musical hoort ook dans. En wat te denken van het decor. Ook daar moet wat voor bedacht worden en misschien moet er zelfs wel wat gemaakt worden! Zo zijn er allemaal manieren waarop de kinderen invloed kunnen uitoefenen op de musical.

Tijdens de lessen

Het is de bedoeling dat de kinderen tijdens de musical lessen zich gaan ontwikkelen op meerdere gebieden. Er wordt een planning gemaakt waarop vast staat wanneer er aan bepaalde scènes zal worden gewerkt. De groep wordt verdeeld in kleine groepjes. Ook hier hebben de kinderen zelf grote invloed op, aangezien ze zelf mogen kiezen aan welke opdracht ze willen gaan werken. Ze gaan in de kleine groepjes werken aan de opdracht die ze uitgezocht hebben en aan het eind van de middag laat ieder groepje zijn resultaat zien. De kinderen van groepjes die eerder klaar zijn kunnen andere groepjes gaan helpen. Zo kunnen ze werken aan meerdere competenties en intelligenties.

Wat is betrokkenheid?

Om tijdens de lessen zoveel mogelijk leerrendement te halen zullen de kinderen betrokken moeten zijn. Betrokkenheid is de mate waarin een leerling mee doet in de les. Om kinderen betrokken te laten raken bij een les zul je als leerkracht moeten aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen. Van Eijkeren (2005) geeft aan dat de hersenen geactiveerd worden als er bij leerstof een bepaalde emotie opgeroepen wordt. Als de zintuigen geprikkeld worden zullen daar emoties aan verbonden zijn. Als een voorwerp de aandacht trekt, wordt daar een emotie aan verbonden en zal het leerrendement hoger zijn. De kinderen verlenen dan een bepaalde betekenis aan de leeractiviteit waardoor ze de leerstof beter zullen gaan beheersen. Omdat kinderen de emoties blijven onthouden bij een bepaalde activiteit of gebeurtenis zal de leerstof ook in het lange termijn geheugen opgeslagen worden. Dit is heel anders dan het letterlijk woordjes stampen voor een vak als Duits, waarbij je een week na het proefwerk de helft van de betekenissen van de woorden nog kent.

Intrinsieke en extrinsieke motivatie

Het ontwikkelingsgericht onderwijs werkt veel met de betrokkenheid van kinderen. Ze vragen zich altijd af hoe je het kind het best kunt betrekken in een les. Binnen het OGO (Ontwikkelings Gericht Onderwijs) willen ze graag dat het kind intrinsiek gemotiveerd raakt. Intrinsieke motivatie wil zeggen dat het kind vanuit zichzelf gemotiveerd raakt om een goede leerprestatie neer te zetten. Dit kan per kind zeer verschillend zijn. Het ene kind is gemotiveerd bij een muzikles, het andere kind vindt het rekenen leuk en zal daar gemotiveerd voor raken. Over het algemeen zal het kind het snelst intrinsiek gemotiveerd zijn bij het vak dat hij/ zij goed kan. Hier heeft het kind een gevoel van competentie ("Ik kan het!") waardoor het vak automatisch leuk gaat worden.

Bij het vak wat het kind goed kan zal het kind uit zichzelf betrokken raken. Het kind vindt het leuk, het sluit aan bij de belevingswereld en zal proberen zijn kwaliteiten zo veel mogelijk te laten zien. Dit heeft een positieve werking op het groepsproces wat ontstaat bij onder andere het maken en het instuderen van een musical. Kinderen weten van elkaar welke kwaliteiten ze hebben. De prestaties die de kinderen leveren versterkt de motivatie van andere kinderen. Ze willen ten eerste niet voor elkaar onder doen, maar willen daarnaast ook met zijn allen, als groep, een mooi eindproduct afleveren. Het gemotiveerd raken door een ander of de prestaties van een ander is de extrinsieke motivatie. Als leerkracht kun je de kinderen ook prikkelen. Ook dat is een vorm van extrinsieke motivatie.

Actief leren

Om de kinderen betrokken te houden zullen ze veel moeten kunnen doen. Als de kinderen bezig blijven met een product zullen hun betrokkenheid behouden. Dit hangt wel af van de uitdaging die in de opdracht zit! Als een opdracht uitdagend is zal het kind betrokken blijven. Hierin zal ook gedifferentieerd moeten worden. Deze vorm wordt ook wel 'actief leren' genoemd. Als je als leerkracht een uitdagend onderwerp uitzoekt zou je daar een aantal verschillende opdrachten, het liefste 'doe-opdrachten', kunnen ontwerpen. Door variatie en differentiatie toe te passen bij de opdrachten zal ieder kind zijn eigen kwaliteit(en) kunnen gebruiken om tot een goed resultaat te komen. De kinderen zijn actief bezig, waarbij meerdere zintuigen zullen worden geprikkeld, waardoor het leerrendement hoger zal zijn.

dan wanneer een leerkracht voor de klas instructie geeft en de kinderen louter hoeven te luisteren.

Creativiteit van kinderen

Om de betrokkenheid van de leerlingen optimaal te benutten tijdens praktische opdrachten zul je een oproep moeten doen aan de creativiteit van de kinderen. Als we het begrip creativiteit bespreken zou je het ook kunnen uitleggen als probleem oplossend handelen. Als het kind zelf oplossingen mag verzinnen voor de problemen waar hij/zij tegenaan loopt zal het kind meer het gevoel hebben dat het resultaat van 'het kind zelf' is. Het kind zal ook een gevoel van competentie overhouden aan het probleem wat hij zelf opgelost heeft. Het gevoel dat het kind zelf iets kan zal het kind zelfvertrouwen geven om het volgende probleem ook zelf proberen op te lossen. Natuurlijk mag je als leerkracht een handreiking geven om een probleem te verhelpen. Het mooiste is als de leerkracht de aanwijzingen zo geeft dat het kind toch het gevoel heeft zelf de oplossing te hebben bedacht. Kinderen verliezen betrokkenheid als alles voorgedaan wordt. Kinderen worden hier niet zelfstandiger van, omdat ze alles kunnen vragen; "Want ja, de meester of juf bedenkt wel een oplossing!" Hierdoor missen ze het gevoel van competentie, zal een kind geen zelfstandigheid trainen maar daarnaast wordt er ook geen beroep gedaan op het creatieve vermogen van het kind.

Luc Stevens

Competentie

Luc Stevens (1994), hoogleraar Orthopedagogiek, denkt dat de mens van nature een schepsel is dat zichzelf wil bewijzen naar anderen en de drang heeft om zichzelf te ontwikkelen. Hij denkt dat een kind bij het leren op school hoofdzakelijk behoefte heeft aan competentie, relatie en autonomie. Deze drie behoeftes zijn volgens Stevens nodig om een zo hoog mogelijke mate van betrokkenheid te creëren tijdens leeractiviteiten. De behoefte van competentie is eerder besproken. Dit is het gevoel dat je 'iets kunt' of 'iets goed kunt'. Hierdoor groeit het zelfvertrouwen van een kind, wat overigens weer belangrijk is voor een volgende leeractiviteit. De behoefte aan competentie kun je bij een kind ontwikkelen door het kind vaak complimentjes te geven over de goede resultaten of de progressie die het kind boekt in zijn leerproces.

Relatie

De behoefte aan relatie is het gevoel dat 'je erbij hoort'. Een kind mag niet het gevoel hebben dat hij/zij buiten de groep staat, of niet geaccepteerd wordt. Als een kind weet dat het geaccepteerd wordt zal het kind zelfvertrouwen hebben om met andere kinderen samen te werken om tot een mooi resultaat te komen. Ook als leerkracht moet je het gevoel aan het kind geven dat het welkom is. Dit kun je realiseren door te luisteren naar het kind. Als het kind graag iets wil vertellen moet je als leerkracht het kind de ruimte geven om het verhaal te vertellen. Ook vragen van een kind zul je serieus moeten nemen. Het kind heeft recht op een goed en bruikbaar antwoord van zijn meester of juf. Als een kind zich niet thuis voelt in een groep zal dat zijn schoolprestaties beïnvloeden. Je moet als leerkracht dus proberen de tijd te nemen voor de interactie tussen jou en de kinderen.

Autonomie

Als laatst heeft een kind de behoefte aan autonomie. Autonomie wil zeggen dat het kind zelfstandig aan het werk kan. Daarbij hoort ook dat een kind de opdracht op eigen wijze invult. Het kind wil graag enige invloed hebben op de eigen 'leerweg'. Tijdens de leeractiviteit zal het kind de problemen die het tegenkomt deels zelf willen oplossen. Zoals al eerder vermeld zal de leerkracht geen oplossing moeten aandragen, maar de oplossing door de kinderen laten bedenken. Als een kind tijdens de activiteit vastloopt en het komt bij de leerkracht, zal de meester of juf er goed aan doen om vragen te stellen over het probleem (relatie). Het kind komt vanzelf bij de oplossing, heeft hierdoor het gevoel zelf (autonomie) een oplossing bedacht te hebben (competentie). Ook wordt dat een beroep gedaan op de creativiteit van het kind. Het adaptieve onderwijs is op de theorie van Luc Stevens gebaseerd.

Hoe werkt dit bij een musical?

Bij een musical is dat niet anders. Als het onderwerp van de musical een dagelijkse situatie schetst zullen kinderen met verhalen komen die 'zij zelf meegemaakt hebben'. De kinderen verbinden een situatie met een bepaalde ervaren emotie aan een scène uit de musical. De kinderen kunnen zich voorstellen hoe een persoon uit de scène zich moet voelen. Ze weten namelijk hoe het voelt, omdat ze het zelf in een eigen situatie hebben meegemaakt! Het is dan sterk om de creativiteit en de ervaringen van de kinderen optimaal te benutten door ze zelf een inbreng en toevoeging te laten geven aan de musical.

Als de kinderen een scène mogen invullen naar eigen creativiteit zullen hierdoor mooie scènes ontstaan waarbij de spelers op het toneel zich goed kunnen inleven. Dit komt de 'echtheid' van de scène alleen maar ten goede. Want er zijn kinderen die zich moeilijk kunnen uitten. Ze staan vaak 'koud' op het podium omdat ze het moeilijk vinden om zich in te leven in een rol. Voor kinderen die zich moeilijk kunnen uitdrukken in expressie is het makkelijker om een rol te spelen die zich in een situatie bevindt die ze zelf in de realiteit hebben meegemaakt. Ze kunnen de emoties van toen herinneren en zullen die op het podium makkelijker kunnen oproepen waardoor de scène meer diepgang zal krijgen.

Invulling van de kinderen

Om de kinderen ook tijdens de voorbereidende activiteiten betrokken te houden is het belangrijk dat de kinderen zelf invulling mogen geven aan de musical. De kinderen zullen zelf veel aan de slag moeten. Kinderen zullen voor een deel zelf het podium moeten kunnen inrichten, en podiumdelen moeten kunnen maken. Het is belangrijk dat het kind tijdens de leeractiviteiten in voorbereiding van de musical allemaal activiteiten doet waar hij/zij goed in is.

Manier van werken

In een groep van vijftien leerlingen zou je kunnen zeggen dat ze alle vijftien gaan meewerken aan een nader te ontwikkelen scène. In deze scène zal een lied met een dans gepresenteerd worden en er zal een decor van een maanlandschap ontwikkeld moeten worden. De groep kan opgedeeld worden in drie groepjes van vijf kinderen. Het eerste groepje zorgt voor een goede tekst van het liedje, de tweede groep zorgt voor de dans en de laatste groep van vijf kinderen buigt zich over het te bedenken decor. Hierin zal een kind dat goed is met woorden zich bezighouden met de tekst van het lied. Een kind dat lichamelijk-kinetisch knap is zal zich bezig houden met het ontwikkelen van de dans. Kinderen die die handig zijn, en visueel

ruimtelijk knap zijn zullen zich bezig houden met het inrichten en ontwikkelen van het decor. Zo doen meerdere kinderen een activiteit waarbij ze hun eigen kwaliteiten kunnen presenteren. Zodoende zullen ze een gevoel krijgen van competentie. Omdat er drie groepjes tegelijk bezig zijn met een eigen ontwerp kun je niet alles zelf in de hand houden. Zo geef je dus tegelijkertijd de ruimte aan kinderen om zelfstandig aan het werk te gaan. Zo heerst er een grote werkelijkheid binnen de groepjes. De behoefte aan autonomie zal daardoor aanwezig zijn. De kinderen staan er niet alleen voor. Op deze manier ben je met een coöperatieve werkvorm bezig. Kinderen moeten met elkaar overleggen en ideeën uitwisselen voordat er een product ontstaat. Hiermee wordt de behoefte aan relatie ingevuld.

Na een uur in groepjes te hebben gewerkt komen de groepjes weer bij elkaar en laten ze elkaar het product zien wat er ontwikkeld is. Zo heeft elke leerling meegewerkt aan de scène, en maak je met zijn allen het product. Maar wat belangrijker is: Je deelt allen mee in het proces!

Onderzoeksresultaten

In mijn onderzoek probeerde ik er achter te komen of de mate van betrokkenheid van de kinderen hoger was wanneer de kinderen invloed hadden op de musical. Mijn onderzoeksvraag luidde dan ook: Zit er verschil in betrokkenheid tussen een voorgeschreven musical en een musical die gedeeltelijk door de kinderen ingevuld zal gaan worden?

Ik heb de betrokkenheid van de kinderen op meerdere momenten geprobeerd te meten. Voor het oefenen, tijdens het oefenen en na de uitvoering. Bij de uitwerking van deze gegevens ben ik tot een aantal conclusies gekomen, waarvan een aantal ook onverwacht of opmerkelijk te noemen zijn.

Eerst geef ik de resultaten van de musical waarvan we zoveel mogelijk uitgevoerd hebben zoals het in het script voorgeschreven stond. De antwoorden staan op volgorde van mate van betrokkenheid.

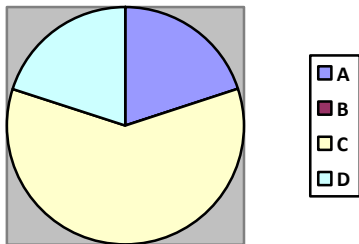
Blauw (A) = niet betrokken
Rood (B) = weinig betrokken
Geel (C) = aardig/goed betrokken
Groen (D) = erg betrokken

De resultaten van de kerstmusical

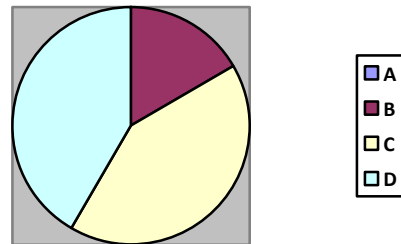
Meetmoment 1

Vraag 2: Hoeveel zin heb jij in het werken aan de musical?

Jongens

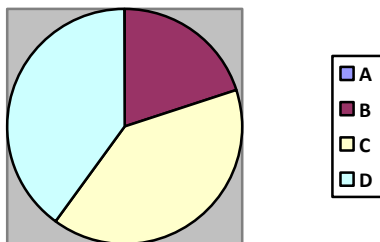

Meisjes

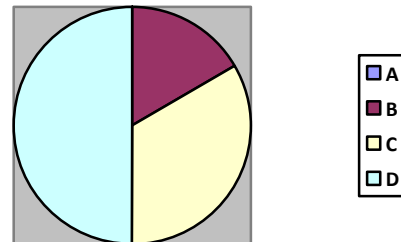

Vraag 3: Hoe goed doe jij je best?

Jongens

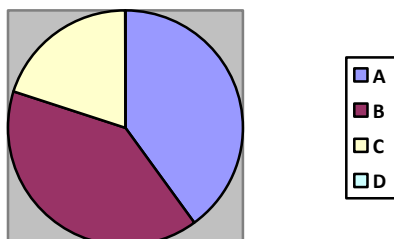

Meisjes

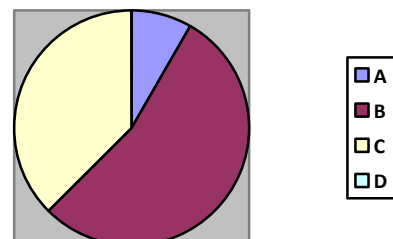

Vraag 4: Hoe vaak oefen jij thuis?

Jongens

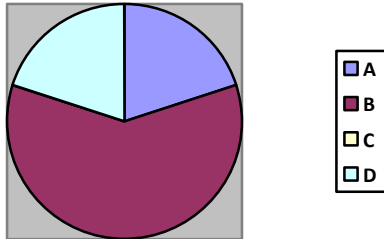

Meisjes

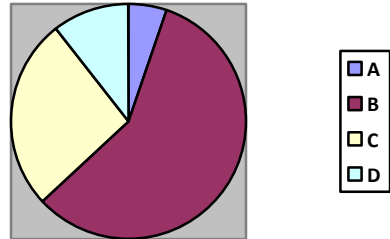

Vraag 5: Denk jij mee over de musical?

Jongens

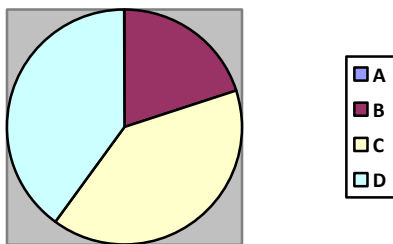

Meisjes

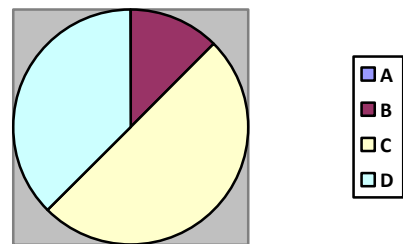

Vraag 6: Wat vind jij van de groep?

Jongens

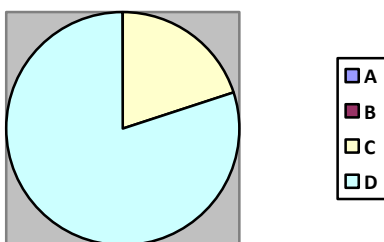

Meisjes

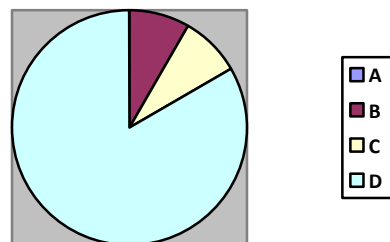

Vraag 7: Gaat de musical er mooi uit zien?

Jongens

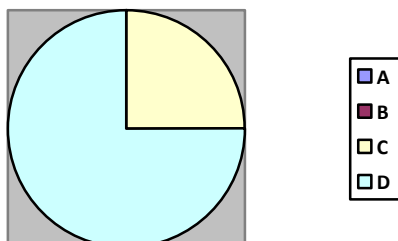
Meisjes

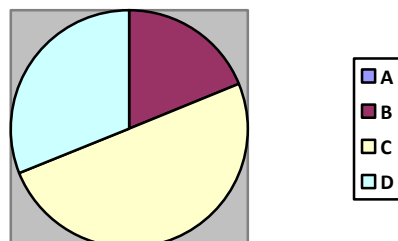
Meetmoment 2

Vraag 2: Hoeveel plezier had jij in het werken aan de musical?

Jongens

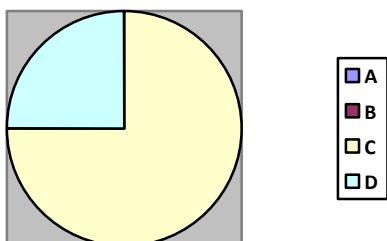

Meisjes

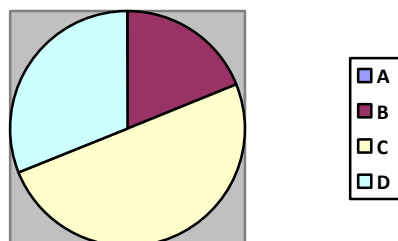

Vraag 3: Hoe goed deed jij je best?

Jongens

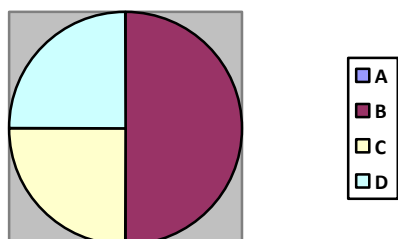

Meisjes

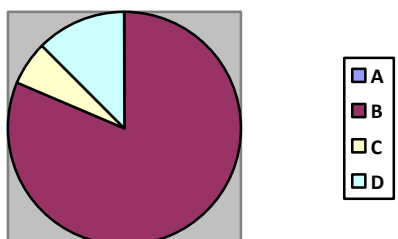

Vraag 4: Hoeveel oefende jij thuis?

Jongens

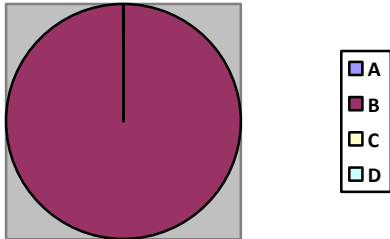

Meisjes

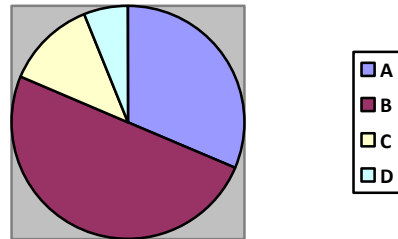

Vraag 5: Dacht jij mee over de musical?

Jongens

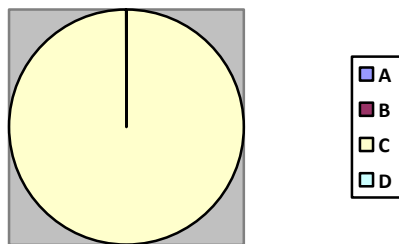

Meisjes

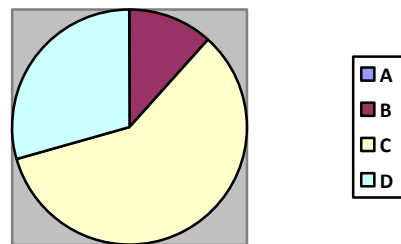

Vraag 6: Wat vond je van de groep?

Jongens

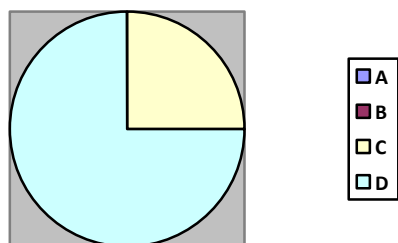

Meisjes

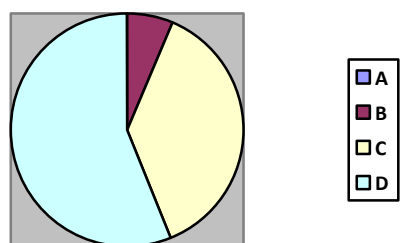

Vraag 7: Zag de musical er mooi uit?

Jongens

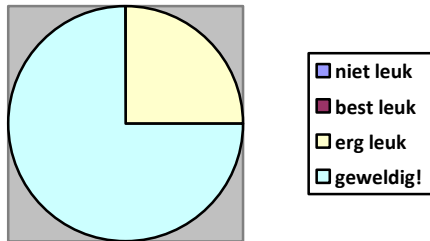

Meisjes

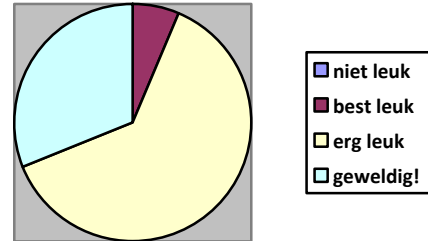

Vraag 8: Het werken aan de musical was

Jongens

Meisjes

De resultaten van de schoolmusical

Bij deze musical hebben de kinderen ongeveer 40% van de musical zelf ingevuld. Zo hebben de kinderen bijvoorbeeld vier scènes ontworpen, het podium ontworpen, twee rollen bedacht, een dansje ontworpen en soms de scènes die al bedacht waren aangepast. Hier geldt ook weer dat de mate van betrokkenheid zal worden aangeduid door de kleuren:

Blauw (A) = niet betrokken

Rood (B) = weinig betrokken

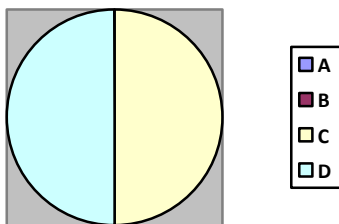
Geel (C) = aardig/goed betrokken

Groen (D) = erg betrokken

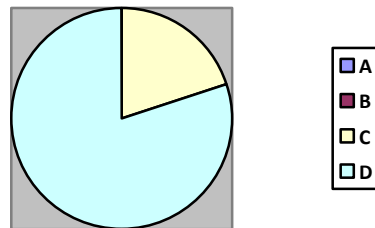
Meetmoment 1

Vraag 2: Hoeveel zin heb jij in het werken aan de musical?

Jongens

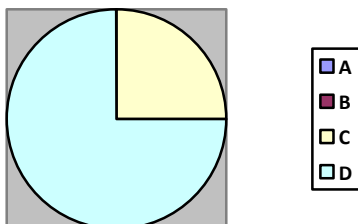

Meisjes

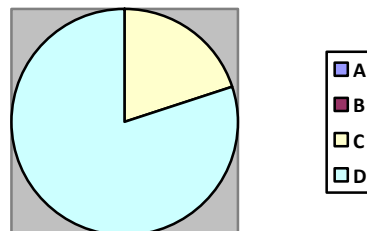

Vraag 3: Hoe goed ga jij je best doen?

Jongens

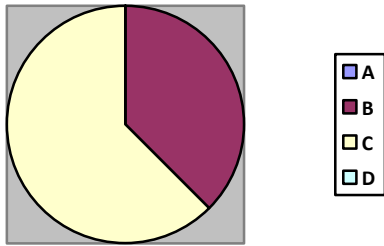

Meisjes

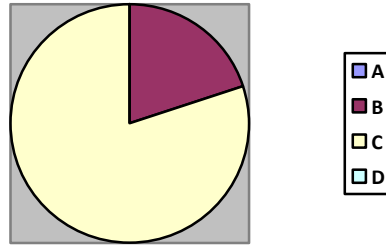

Vraag 4: Hoe veel ga ik thuis oefenen?

Jongens

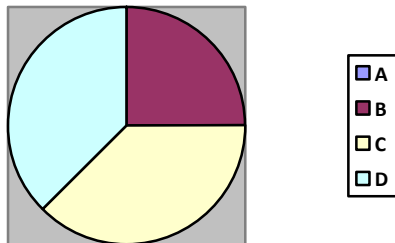

Meisjes

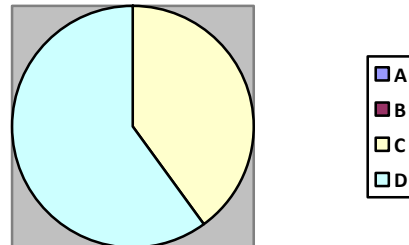

Vraag 5: Ga jij meedenken over de musical?

Jongens

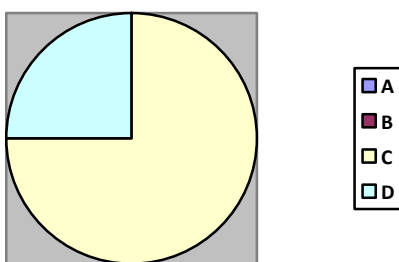

Meisjes

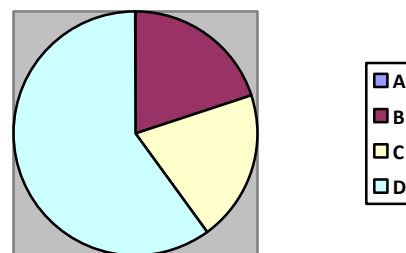

Vraag 6: Wat vind jij van de groep?

Jongens

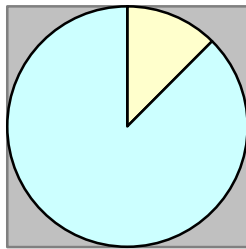

Meisjes

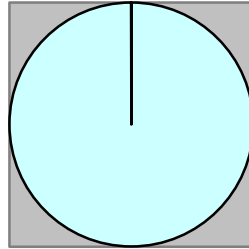

Vraag 7: Gaat de uitvoering van de musical mooi worden?

Jongens

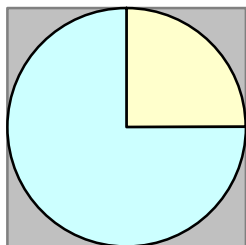
Meisjes

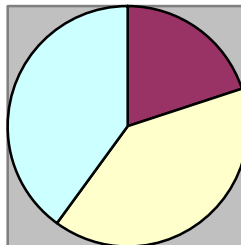
Meetmoment 2

Vraag 2: Hoeveel plezier heb jij in het werken aan de musical?

Jongens

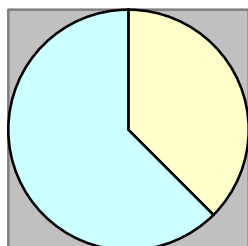

Meisjes

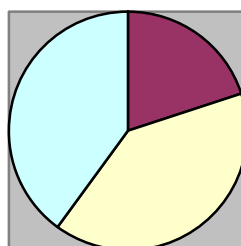

Vraag 3: Hoe goed doe jij je best?

Jongens

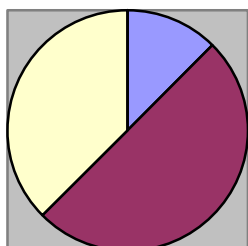

Meisjes

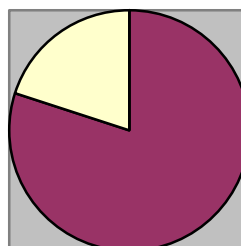

Vraag 4: Hoe vaak oefen jij thuis?

Jongens

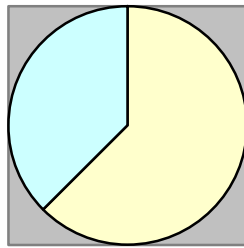

Meisjes

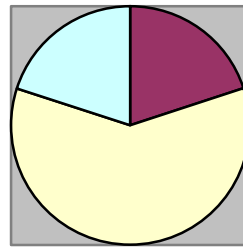

Vraag 5: Denk jij mee over de musical?

Jongens

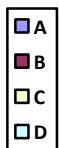
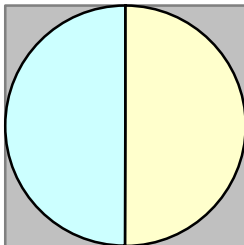

Meisjes

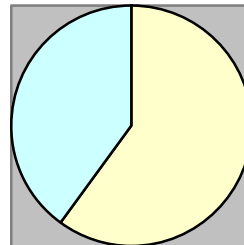

Vraag 6: Wat vind jij van de rest van de groep?

Jongens

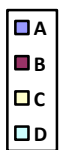
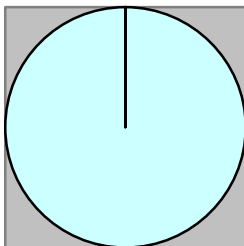

Meisjes

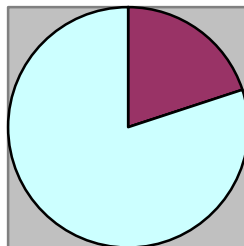

Vraag 7: Gaat de musical er mooi uit zien?

Jongens

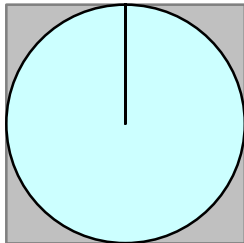
Meisjes

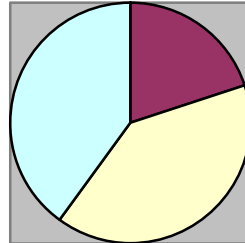
Meetmoment 3

Vraag 2: Hoeveel plezier had jij in het werken aan de musical?

Jongens

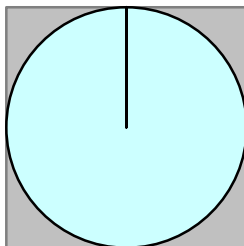

Meisjes

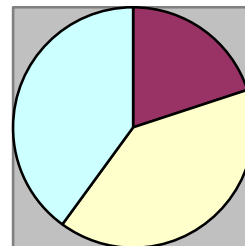

Vraag 3: Hoe goed deed jij je best?

Jongens

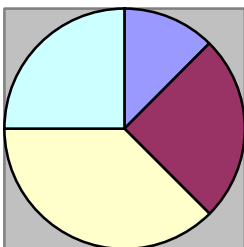

Meisjes

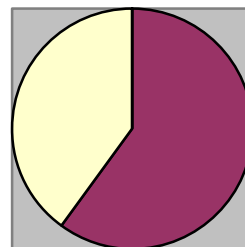

Vraag 4: Hoeveel heb jij geoefend thuis?

Jongens

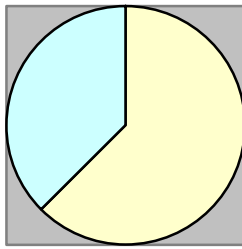

Meisjes

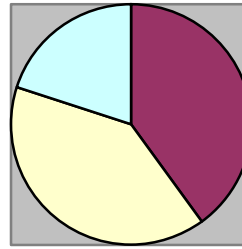

Vraag 5: Dacht jij mee over de musical?

Jongens

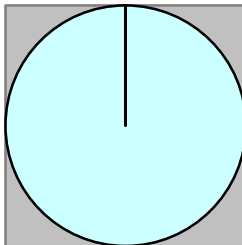

Meisjes

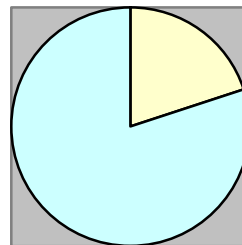

Vraag 6: Wat vond jij van de groep?

Jongens

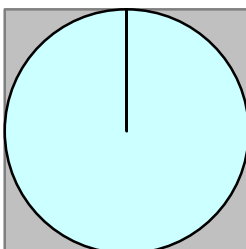

Meisjes

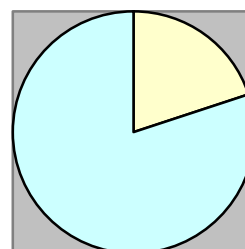

Vraag 7: Zag de musical er mooi uit?

Jongens

Meisjes

Verwerking

Bij het bekijken van de resultaten van de enquête is het leuk om op te merken dat er toch bepaalde kantelingen zijn binnen groepen. Maar ook tussen de twee groepen kun je grote verschillen in betrokkenheid constateren. Hier volgen eerst een aantal verwerkingen die bij de musical horen van de kerk, de musical waar kinderen weinig tot geen invloed op hadden.

Vraag 2: Hoeveel zin heb jij in het maken van de musical?

Bij het eerste meetmoment kun je zien dat de meisjes iets gemotiveerder zijn. Bijna de helft van de meiden laat volledige betrokkenheid zien. Bij het laatste meetmoment zie je dat dit een beetje terug gelopen is. Bij de jongens is de betrokkenheid gegroeid. Bij deze vraag laat 75% van de jongens volledige betrokkenheid zien, waar het eerste moment nog $\pm 20\%$ aangaf.

Vraag 3: Hoe goed doe jij je best?

Hier laten zowel de jongens als de meisjes beide voor ongeveer 50% zien dat ze volledig betrokken zijn. Dit is bij het laatste meetmoment een stuk lager. Veel minder kinderen hebben de volledige betrokkenheid aangekruist, dat wil zeggen dat de groep over het algemeen minder gemotiveerd is geweest.

Vraag 4: Hoe vaak oefen jij thuis?

Bij het eerste moment waren er zowel jongens als meisjes die thuis niet oefenden. Bij het laatste meetmoment hebben deze kinderen ingevuld dat ze toch thuis geoefend hebben. Er is bij het laatste meetmoment geen kind meer dat niet geoefend heeft. Dat is een vooruitgang, maar ongeveer 75% procent van de kinderen toont hier een lage betrokkenheid.

Vraag 5: Denk jij mee over de musical?

Deze vraag scoort bij de kerstmusical heel slecht. Dit lag ook in mijn lijn der verwachting. De kinderen hebben weinig mee gedacht over de inhoud van de musical, simpelweg omdat ze daar ook niet echt de kans voor hebben gehad. Door mijn onderzoek was ik genooddaakt zo weinig mogelijk door de kinderen te laten bepalen, aangezien de musical die ik gedaan heb met de school voor $\pm 50\%$ ingevuld zou moeten worden door de kinderen.

Vraag 6: Wat vind jij van de groep?

Hier laten de kinderen hun loyaliteit zien ten opzichte van de groep. Veel kinderen gaven bij de eerdere vragen aan niet enorm berokken te zijn. Dit laten ze niet aan de groep merken. De kinderen denken van elkaar dat ze redelijk gemotiveerd zijn, althans, dat laten de onderzoeksresultaten zien. Ze vinden dat binnen de groep iedereen redelijk tot goed zijn best doet.

Vraag 7: Zag de musical er mooi uit?

Hier laten de jongens zien dat ze tevreden waren met de uitvoering van de musical. 75% vindt dat de musical er mooi uit zag. Hier tonen de jongens beduidend meer betrokkenheid dan de meisjes. Er zijn zelfs meisjes die vonden dat de musical er niet echt mooi uit zag.

Vraag 8: Het werken aan de musical was:

Volgens 75% van de jongens erg leuk. Jongens kijken misschien wat meer productgericht. Vaak zie je dat meisjes iets meer gericht zijn op het proces. De meisjes laten zien dat 20% van de meisjes het erg leuk vond. De helft van de meisjes heeft aangegeven dat het wel leuk was, maar niet geweldig.

Wat vertellen de resultaten mij?

De resultaten vertellen mij dat de meisjes met meer betrokkenheid beginnen aan de musical. De jongens worden naar mate het proces vordert, en het eindproduct in zicht komt, steeds positiever over de gang van zaken. De betrokkenheid van deze groep was niet heel erg hoog. Ik schat dan ook dat ongeveer 30% van de kinderen het echt heel leuk vonden om de musical te maken, te oefenen en uit te voeren.

De schoolmusical

Bij deze musical was het de bedoeling dat de kinderen veel invloed zouden kunnen uitoefenen op de inhoud en het verloop van de musical. Dit had als doel om de betrokkenheid van de kinderen te verhogen. Hieronder volgen de resultaten van de enquête van de schoolmusical.

Vraag 2: Hoeveel zin heb jij in het maken van de musical?

Hier laten de kinderen een hogere betrokkenheid zien dan de kinderen van de kerstmusical. De meisjes hadden er bij het eerste meetmoment meer zin in dan de jongens. Bij het tweede meetmoment werd er minder betrokkenheid getoond bij de meisjes. Bij de jongens kun je zien dat de betrokkenheid verhoogd is met 25%. Het derde meetmoment laat zien dat de meisjes weer iets meer betrokkenheid toonden dan bij het tweede moment. En de jongens laten hier wederom een stijging van 25% zien, waardoor alle jongens volledige betrokkenheid tonen bij deze vraag!

Vraag 3: Hoe goed ga jij je best doen?

Bij deze vraag werd bij meetmoment 1 een hoge betrokkenheid getoond. Veel kinderen geven aan dat ze enorm hun best gaan doen. De meisjes hadden bij meetmoment 1 nog een hogere score, maar bij meetmoment 2 tonen de jongens al meer betrokkenheid. Dit groeit ook nog naar het derde meetmoment toe, terwijl er bij de meisjes geen ontwikkeling in betrokkenheid meer plaats vond.

Vraag 4: Hoeveel ga ik thuis oefenen?

Bij het eerste meetmoment geven de kinderen aan dat ze thuis gaan oefenen. Ook bij meetmoment 2 en 3 wordt er nog niet veel geoefend. Bij meetmoment 2 zit duidelijk een dip. Er zijn dan ook kinderen die helemaal niet oefenen. Ook bij de kerstmusical werd deze vraag het meest negatief ingevuld.

Vraag 5: Denk jij mee over de musical?

Hier tonen de meisjes bij het eerste meetmoment veel betrokkenheid. Ze willen allemaal wel meedenken en eventueel invloed uit oefenen op de inhoud van de musical. De jongens zijn in het eerste meetmoment iets terughoudender. Bij meetmoment 2 zie je al dat dit verandert. De jongens gaan ineens meer meedenken dan de meisjes. Dit viel mij ook op

tijdens het instuderen van de musical. De jongens toonden soms meer creativiteit en gaven meer oplossingen voor opengelaten ruimtes in de musical. Natuurlijk zijn er ook oplossingen en toevoegingen door meisjes bedacht.

Vraag 6: Wat vind jij van de groep?

De jongens geven hier aan dat ze tevreden zijn met de rest van de groep. De meisjes geven nog bij meetmoment 1 aan dat ze van sommige kinderen meer inzet verwachten. Bij meetmoment 2 zijn de resultaten al een stuk positiever. Hier tonen ze wederom loyaliteit ten opzichte van elkaar. Hier zijn de gegevens wel waarheidsgetrouwer, aangezien de kinderen van de schoolmusical meer betrokkenheid tonen. Bij meetmoment 3 laten de kinderen zien dat ze met elkaar tot een mooi resultaat gekomen zijn. Ze vullen bijna allemaal volledige betrokkenheid in!

Vraag 7: Zag de musical er mooi uit?

Bij meetmoment 1 laten de meisjes volledige betrokkenheid zien. De jongens vullen ook bijna allemaal in dat ze er erg veel vertrouwen in hebben. Bij meetmoment 2 en 3 zien we bij de jongens dat zij de volledige betrokkenheid tonen. Bij de meisjes zit bij meetmoment 2 een dipje, aangezien $\pm 20\%$ laat blijken dat de musical niet echt mooi gaat worden, terwijl de rest van de meisjes de maximale score ingevuld heeft. Bij meetmoment 3 laat diezelfde 20% van de meisjes toch een mooiere score zien. Ze hebben goede betrokkenheid ingevuld, terwijl ze bij meetmoment 2 nog matige betrokkenheid toonden.

Conclusies

Voor mij zijn de conclusies vrij helder en duidelijk. De resultaten van de enquête lagen ook in de lijn van mijn verwachting. Hier volgen enkele conclusies die ik opmaak uit de resultaten van mijn onderzoek.

Er zit verschil in beleving en betrokkenheid tussen jongens en meisjes.

Een kenmerkend verschil is het feit dat de meisjes bij meetmoment 1 veel positiever zijn dan de jongens. Jongens kijken eerst de kat uit de boom, zien nog geen product en zijn daardoor niet geneigd om hoge betrokkenheid te laten zien. Hier zit een hele grote ontwikkeling in naar mate het proces vordert. Bij de meisjes kun je zien dat de betrokkenheid niet hoger wordt. In meetmoment 2 zit een dip. Het proces vordert, maar soms niet op de manier waarop de meisjes hopen. Ik denk dat dit komt omdat de meisjes over het algemeen hogere verwachtingen hebben. De verwachtingen worden niet helemaal waargemaakt waardoor de meisjes lagere betrokkenheid laten zien. Misschien zijn de meisjes kritischer. De jongens hebben waarschijnlijk geen hoge verwachtingen. Het valt de jongens enorm mee en ze vinden het steeds leuker worden.

De kinderen nemen initiatief om de verhaallijn aan te vullen.

Omdat kinderen het niet gewend zijn dat ze mee mogen bepalen in de verhaallijn van een musical kijken veel kinderen eerst de 'kat uit de boom'. Als je als leerkracht aangeeft dat er een stukje musical moet worden ingevuld, bijvoorbeeld een scène, kijken de kinderen eerst verontwaardigd. Toch nemen kinderen dan wel het initiatief om een mooie scène te ontwikkelen. In groepjes gaan de kinderen aan het werk, waarbij elk kind zijn eigen competenties en (meervoudige) intelligenties gebruikt. De kinderen komen dan soms ook met oplossingen waaraan je zelf niet gedacht zou hebben, bijvoorbeeld: "Mijn vader moest eens een podiumwand maken voor het dorpshuis, hij heeft dit op deze manier gedaan!" Kinderen die lichamelijk kinesthetisch intelligent zijn kunnen van grote waarde zijn bij het bedenken van een dans. Zo heeft elk kind zijn eigen kwaliteiten die hij/zij optimaal benut. Het mooie was om te zien dat kinderen elkaars kwaliteiten erkenden, waardoor elk kind met veel zelfvertrouwen aanvullingen durfde te doen. Dit kwam natuurlijk ook ten goede tijdens het inoefenen en het uitvoeren van de musical.

Kinderen laten een hogere mate van betrokkenheid zien op het moment dat zij zelf aanvullingen mogen geven aan de musical.

Dit laten de onderzoeksresultaten ook zien. De kinderen van de musical van de school vullen de vraag of ze meedenken veel hoger in dan de kinderen van de kerstmusical. De kinderen van de school scoorden op elk vlak beter, omdat ze de enquêtes veel positiever hebben ingevuld. Ze laten zien dat ze meer betrokken zijn dan de kinderen die een musical moesten uitvoeren zoals het voorgeschreven stond. De betrokkenheid van kinderen is groter als ze zelf invloed hebben op het verloop en het eindproduct: de musical.

Er is geen 'beste' manier van instuderen van liederen.

Ik heb verschillende methoden gebruikt om liedjes aan te leren. Het voorzingen en nazingen bleek erg effectief. Je moet bij een musical in korte tijd veel liedjes instuderen maar ook automatiseren. De kinderen moeten de musical natuurlijk uit het hoofd kennen. Ook de weggeefmethode is een productieve manier van instuderen. Ook heb ik één keer de vorm van het rollenspel gebruikt. De theorie geeft aan dat dit voor de onderbouw heel geschikt is.

Ook de bovenbouw vindt dit heel leuk om een keer te doen. Zo is er geen 'beste' manier te bepalen. Ik heb in deze periode ervaren dat het prima is als je de aanleermethodes afwisselt, zodat de kinderen op verschillende manieren worden uitgedaagd.

Aanbevelingen

Nadat ik tweemaal met groepen kinderen heb gewerkt om een musical in te oefenen en uit te voeren heb ik meer inzicht gekregen wat betreft de betrokkenheid van kinderen. Omdat de onderzoeksresultaten heel duidelijk aangeven wat de kinderen leuk vinden is het nuttig om enkele aanbevelingen te doen. Het is prachtig als mensen gebruik kunnen maken van de ervaringen en kennis van anderen.

Enthousiasme

Probeer de kinderen te enthousiasmeren voor het instuderen van een musical. Als de leerkracht enthousiast is kan dit overgebracht worden op de kinderen. Het moet niet een gedwongen activiteit worden, omdat een periode van instuderen dan heel lang gaat worden.

Instuderen van liederen

Er is geen aanleermethode waarvan ik zeg dat die perfect is. Elke vorm van instuderen heeft zijn voordelen en nadelen. Probeer de aanleermethoden af te wisselen zodat kinderen op verschillende manieren geprikkeld worden. Let op: eerst zullen de liederen 'perfect' gezongen moeten worden voordat er begonnen kan worden aan het instuderen van het toneelspel.

Instuderen van toneelspel

Als de liederen ingestudeerd zijn kan er begonnen worden aan het toneelspel. Kinderen beginnen vroeg met de vraag: "Wanneer gaan we toneelspelen?" Maak de kinderen duidelijk dat eerst de liederen moeten worden aangeleerd. Het toneelspelen moet rustig ingestudeerd worden. Let er vooral op dat het publiek alle stukjes toneel goed kunnen zien en volgen. De ouders moeten de kinderen eigenlijk constant in de ogen kunnen kijken wanneer ze op het podium staan.

Geef kinderen de ruimte om zelf iets te bedenken!

De aanvullingen van kinderen kunnen geweldig zijn. Ze hebben soms uitermate creatieve en goede oplossingen voor bepaalde 'problemen'. Geef de kinderen ook de ruimte om 'medeproducent' te worden van de musical. De kinderen raken enorm betrokken als ze zelf invloed mogen uitoefenen op de musical. Ze zijn trots op het 'eigen werk'. Vertrouw de kinderen ook dat ze met goede oplossingen komen. Als de kinderen dat vertrouwen hebben gevonden, en het vertrouwen van de leerkracht hebben gewonnen, kan er een geweldige samenwerking ontstaan tussen kinderen en de leerkracht(en).